

TRØNDERSK NATUR

1989:16 nr 2

La sjøfuglene hekke i fred 15.april —^{HEKKETIDEN} 15.juli

Sjøfuglbestanden reduseres stadig av miljøødeleggelser derfor er det særlig viktig å beskytte fuglene i den sårbare hekketiden

TRØNDERSK NATUR

Naturtidsskrift for Trøndelagsfylkene

Ansvarlig for utgivelsen:

Norsk ornitologisk forening
Avd. Nord-Trøndelag,
Postboks 68, 7501 Stjørdal.
Postgiro 3 89 38 80

Norsk ornitologisk forening
Avd. Sør-Trøndelag,
Postboks 139, 7001 Trondheim.
Postgiro 3 10 39 91

Redaksjon: Øystein R. Størkersen (red.), Frode Falkenberg (kasserer),
Trond Haugskott (tegninger) og Nils Røv (kontaktmann).

Tidsskriftet utkommer med 4 nummer pr. år. Medlemmer i NOF/NT og
NOF/ST får tidsskriftet gratis. Abonnement koster for øvrige
kr. 40.- pr. år. Betales til postgiro 3 60 19 52. Adresse:
Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim.

Annonsepriser: 1/1 side kr.200.- 1/2 side kr.100.- 1/4 side kr.50.-
Redaksjonens adresse: Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg,
7002 Trondheim. Denne adressen benyttes ved innsending av manus.

Adresseendringer: Skjer for abonnenter direkte til TN, for
medlemmer i fylkesforeningene via hhv. NOF/NT og NOF/ST.

NOF/NT og NOF/ST er fylkesforeninger av Norsk Ornitologisk Forening,
som er en landsomfattende organisasjon for alle fugleinteresserte, som
arbeider for å øke og spre kjennskap til fuglelivet og verne om fuglene
og deres livsmiljø. NOF utgir et eget tidsskrift: Vår Fuglefauna, som ut-
kommer med 4 nummer årlig. Abonnement skjer ved henvendelse til NOF,
Postboks 2207, 7001 Trondheim. Tlf. 07/52 51 42.
NOF utgir også et fagtidsskrift: Cinclus, som utkommer to ganger i året.

Så står endelig en ny og herlig sommer for døra. Vi i NOF ønsker naturlig nok at så mange som mulig skal oppdage hvor fint det er ute i naturen. I år er det dessuten ennå et argument til å finne fram turutstyret, det ser nemlig ut til å bli et rekord gnagerår i deler av Trøndelag. Allerede nå strømmer observasjoner av godt besatte ugleholker inn. Våk og andre rovfugler synes også å være godt representert. Så ivrige fuglefolk og familiefolk, hvorfor ikke ta en tur til f.eks. Klassiske Dovrefjell i år. Fokstumyra blir sikkert en stor opplevelse med masser av myrhauk og jordugle!

Men dere la oss huske som de bevisste naturvennlige folk vi er, at det å unødig forstyrre fugler ved reir er ulovlig. Ikke minst gjelder dette i nærheten av sjøfuglkolonier. Sjøfuglene er som vi vet svært sårbare for forstyrrelser. En annen pekefinger til slutt: Husk vi er gjester i naturen, rydd etter deg og la det ikke være spor etter deg, til glede for nestemann og grunn-eieren!

God sommer!

ØRS

Vikanbukta

Asbjørn Folvik

Denne artikkelen er et sammendrag av observasjonsvirksomheten ved Vikanbukta, Stjørdal kommune i perioden fra høsten 1984 til høsten 1988. Enkelte eldre opplysninger er også tatt med. Dette må i beste fall kalles en preliminær rapport, da opplysningene fra området er svært sparsommelige. Bl.a. er det svært få observasjonsdager fra høsten, noe som vises tydelig i tallene for vadere. Likevel foreligger interessante data som fortjener publikasjon, om ikke annet som en inspirasjon til økt aktivitet i området. Rapporten er stort sett basert på egne notater, samt velvillig bistand fra medlemmer av Stjørdal feltbiologiske Forening. Observatører som kan bidra med utfyllende opplysninger bes innstendig om å ta kontakt!

Områdebeskrivelse

Vikanbukta ligger mellom Halsøen-området i SØ og Skatvallandet i NV. Strandlinja er ca. 2000 m lang. Ved fjæresjø avdekkes et 100-200 m bredt mudder-/sandområde. I området inngår et meget viktig strandengområde (merket I på figur 1). Rundt dette området er majoriteten av observasjonene gjort. Rundt fjæra er det stort sett jordbruksområder, hus og hager, i tillegg enkelte områder med krattskog, barskog og storvokst løvskog. Området merket med kryss på fig.1 er fyllt igjen (en del av det tidl. Sutterøleiret), og brukes idag som industriområde.

Fuglefaunaen

det er foreløpig registrert 127 arter i området. I tillegg kommer fasan som ble utsatt rundt 1950, den klarte seg noen få år. Av disse 127 artene er kun 34 arter enten påvist hekkende ellert har vist indikasjoner på hekking. Deriblant gravand, stokkand, tjeld og fiskemåke, i tillegg til flere spurvefuglarter.

Størst betydning har nok området som rasteplass for ulike vaderarter, spesielt på vårtrekket. En skal da huske på at aktiviteten blant fuglefolk har vært svært lav i området på høsten. Det ser ut til at området blir foretrukket av de "langnebbede" artene som rødstilk, gluttsnipe og polarsnipe. De mindre artene ser ikke ut til å opptre i store antall. Området huser også en stor vinterbestand av arter som havelle og ærfugl. Sangsvane ses også regelmessig om vinteren. De maksimumstall fra er registrert er kun basert på fugl som er sett samtidig fra samme tellepunkt.

Det er å håpe at artslisten vil trekke flere fuglefolk til området, spesielt på høsten, slik at det kan dannes et bedre bilde av faunaen.

Områdets fremtid

Vikanbukta ventes å få en stadig større betydning framover. Halsøen, Sutterøleiret og Sandfærhus er eller vil bli ødelagt, slik at Vikanbukta vil bli det eneste gjenværende fjæreområde av noen størrelse i Stjørdalsfjordområdet. Desverre foreligger det også utbyggingsplaner for Vikanbukta. Blant de forslag som har vært lansert er bl.a.: Oppfylling til industriformål, anlegging av travbane, samt økt husbyggingsaktivitet. Forhåpentligvis vil det vise seg at Stjørdal kommune har bygd ut det som trengs, slik at i hvertfall dette fjæreområdet kan spares.

Kommentarer til artslista

Gulnebbblom Et ind. 1/3-1976 (Jon Suul) og et ind. 5/12-1982 (Knut Krogstad, PIV og IJØ).

Storlom Et ind. 4/4-1988 (TRØ).

Toppsykker To observasjoner foreligger: Et ind. 8/4-1973 (Arne Moksnes) og et ind. 25/4 (Kjell A. Aune, TRØ og PIV).

Horndykker Tre observasjoner fra 1987: 3 ind. 12/4, 1 ind. 19/4 (HSØ og IJØ) og 6 ind. 27/4 (PIV).

Storskarv Den 15/4-1987 kom en flokk storskarv trekkende over området fra SØ, dvs. ned Stjørdalen. De fortsatte ut fjorden mot NV i forholdsvis lav høyde. Flokken talte ca. 35 ind. Den 16/4 trakk 15 ind. på sammen måte (IJØ og HSØ). For nærmere redegjørelse, se TN 3/87. Ellers ses storskarv ofte i området, da spesielt vinterstid.

Kortnebbgås Kun to konkrete observasjoner foreligger, den ene attpåtil vinterstid: 1 ind. 14/12-1975 (Gunnar Rofstad) og 1 ind. 14/5-1986. I trekktidene ses imidlertid ofte grågjess som flyr over området.

Stjertand Følgende obs. foreligger: En hunnfarget 17/8-1986 (PIV), 1 hann sett uregelmessig på fire datoer mellom 24/2 og 13/3-1987 (IJØ, HSØ, PIV og TRØ). Trolig var dette samme ind. som flere vintre har holdt til i Halsøen. Til slutt et par den 7/5-1988 (PIV).

Skjeand En eldre obs.: To hanner, 1 hunn sommeren 1973. Ikke sett igjen før følgende observasjoner i 1987 kunne gi mistanke om hekking: Et par på disse dagene: 29/4, 24/5, 25-28/5 og 8/6 (PIV og forf.).

Fjellmyrløper Denne sjeldne vaderart ble sett flere ganger i 1987: Et ind. 16/8, 3 ind. 17/8 (IJØ og HSØ) og 1 ind. 24/8 (IJØ og HSØ).

Sotsnipe Kun en obs.: En ad. 21/7-1988.

Svarthalespove Et ind. sett den 2/5-1987 (HSØ og IJØ) og 4 ind. 18/6-1988 (TRØ og forf.).

Tyvjo To obs.: Et ind. 5/9-1984 (IJØ) og 1 ad.+ 1 juv. 27/10-1985 (PIV).

Polarjo En ad. ble sett den 27/10-1985 (PIV).

Polarmåke Trolig samme ind. ble sett følgende datoer: 18/12-1988, 3/1-1989 og 7/1-1989 (PIV, TRØ og forf.).

Alkekonge Et ind. 25/12-1987 (TRØ og forf.), 29/12-1987 og 7/1-1988 (PIV).

Varsler Tre obs., alle av et ind.: 3/2-1986, 12/3-1986 (PIV) og 10/1-1988 (PIV).

Sivsanger Et ind. fanget og ringmerket 14/6-1986.

Kornkråke Kun vårobservasjoner: To ind. våren 1974, 5 ind. 24/5-1986 (PIV) og min 12 ind. 25/5-1986.

Stillits Seks ind. ble sett den 14/12-1975 (Gunnar Uglem).

Snøspurv Bare en obs. foreligger: Min. 50 ind. 6/4-1983 (PIV).

Observatørliste

IJØ - Ingar Jostein Øien
HSØ - Hilde Stol Øyan
PIV - Per Inge Værnesbranden
TRØ - Tom Roger Østerås

Konklusjoner

Selv om materialet for denne rapporten er noe tynt, mener jeg likevel at den viser at Vikanbukta er et viktig område som fortjener økt oppmerksomhet i årene som kommer. Observasjoner av uvanlige arter som gulneblom, toppdykker, fjellmyrløper, svarthalespove, polarjo, polarmåke og stillits er ting som skulle bekrefte dette.

Området må klart ses i sammenheng med de biotoper som ligger omkring. Arter som praktørfugl, snadderand, hvitryggspett, tornirisk og lappiplerke er sett like utenfor og kunne godt ha blitt inkludert i en slik rapport. Dette burde også vise at det gjenstår mye arbeid før området er tilfredsstillende kartlagt. Alle som kan legge til noe når det gjelder nye arter eller nye maksimumstall bes sende slikt til forfatteren.

Asbjørn Folvik, Cappes vei 20, 5018 Bergen.

Artsliste

Tegnforklaring:

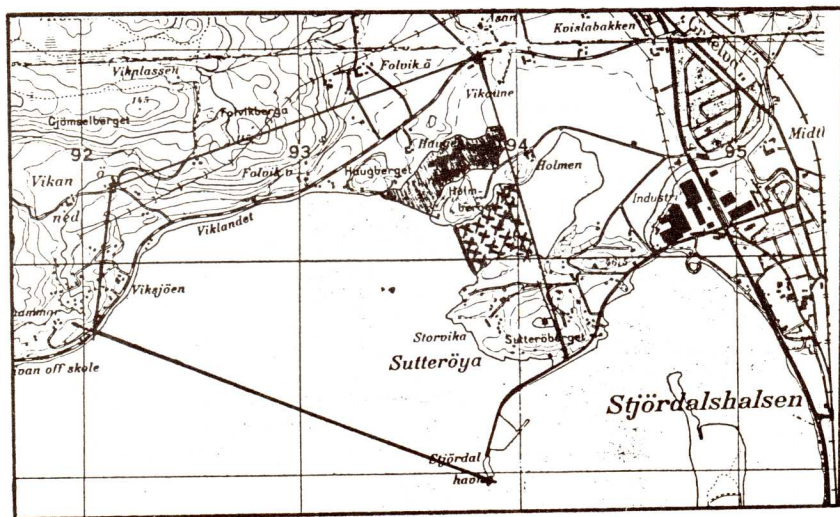
- H - Påvist hekkende
 h - Hekking sannsynlig
 T - Regelmessig i trekketidene
 t - Uregelmessig i trekketidene
 S - Regelmessig i sommerhalvåret
 s - Uregelmessig i sommerhalvåret
 O - Regelmessig overvintrende
 o - Uregelmessig overvintrende
 \$ - Se kommentarene til artslisten
 +++ - Meget vanlig/tallrik
 ++ - Vanlig i småflokker
 + - Enkeltind./fåtallig/uvanlig gjest

Gulnebbblom	\$	to	+	1	Grønnstilk	t	s	+	4
Storlom	\$	t	+	1	Skogsnipe	t	s	+	3
Smålom		to	++	5	Strandsnipe	T	s	+	3
Toppdykker	\$	t	+	1	Brusfugl	T	S	++	25
Gråstrupedykker		to	+	2	Storspove	ht	S	++	12
Hornedykker	\$	t	+	6	Småspove	t		+	6
Storskarv	\$	to	+	35	Svarthalespove	\$	t	s	+
Gråhegre		Tos	++	9	Lappspove	t	s	+	2
Sangsvane		TO	++	23	Enkeltbekkasin	T	s	+	7
Kortnebbgås	\$	to	+	1	Tyvjo	\$	t	+	2
Kanadagås		to	+	3	Polarjo	\$	t	+	1
Gravand		HT	S	++	10	Hettemåke	T	S	+++
Stokkand		HTOS	+++	210	Gråmåke	to	s	++	130
Brunnakke		T	++	36	Svartbak	TOs	++	15	
Krikkand		T	s	++	12	Sildemåke	t	+	1
Stjertand	\$	to	+	2	Polarmåke	\$	o	+	1
Skjenad	\$	t	s	+	3	Fiskemåke	HT	S	+++
Toppand		t	+	6	Makrellterne	t	+	2	800
Bergand		to	+	29	Rødnebbterne	t	s	+	4
Ærfugl		TOS	+++	260	Alke	to	+	10	
Svartand		tos	+	45	Lomvi	to	+	7	
Sjørre		TOs	++	40	Teiste	o	+	1	
Kvinand		TO	++	90	Alkekonge	\$	o	+	1
Havelle		Tos	++	70	Ringdue	T	s	++	100
Siland		To	+	9	Gjøk	t	s	+	1
Havørn		to	+	1	Kattugle	HT	S	+	2
Spurvehauk		to	+	1	Tårnseiler	ht	S	++	12
Hønehauk		t	+	1	Flaggspett	o	+	1	
Fjellvåk		t	+	1	Dvergspett	o	+	1	
Tårnfalk		t	+	1	Sanglerke	ht	s	+	30
Tjeld		HT	S	+++	335	Låvesvale	ht	S	++
Sandlo		t	s	+	4	Sandsvale	t	s	+
Heilo		t	s	+	27	Taksvale	ht	s	+
Tundralo		t	+	6	Trepplerke	ht	s	+	1
Vipe		ht	S	+++	120	Heipplerke	T	+	60
Polarsnipe		t	s	+	100	Linerle	HT	S	++
Tundrasnipe		t	s	+	4	Gulerle	T	+	5
Myrsnipe		T	s	++	40	Sidensvans	o	+	10
Temmincksnipe		t	s	+	6	Varsler	to	+	1
Dvergsnipe		t	+	1	Jernspurv	T	S	+	1
Fjellmyrløper	\$	t	+	3	Gjerdesmett	to	+	1	
Rødstilk		ht	S	+++	153	Rødstrupe	ht	s	+
Sotsnipe	\$	s	+	1	Blåstrupe	t	+	1	
Gluttsnipe		T	S	++	21	Buskskvett	HT	S	++

Rødstjert	s	+	1
Steinskvett	t	+	2
Svarttrost	to	+	4
Måltrost	t s	+	1
Rødvingetrost	t	++	1
Gråtrost	hToS	++	20
Gulsanger	t	+	1
Sivsanger	\$ s	+	1
Tornsanger	Ht S	++	2
Hagesanger	ht s	+	2
Munk	ht s	+	1
Løvsanger	HT S	++	1
Gransanger	hT S	++	3
Gråfluesnapper	t s	+	1
Svarthvitfluesn.	HT S	++	2
Svartmeis	o	+	1
Kjøttmeis	HTOS	++	4
Blåmeis	HTOS	++	3
Løvmeis	HTOS	++	3
Granmeis	TOS	++	4

Trekryper	t s	+	1
Skjære	hTOS	+	5
Kråke	HTOS	+++	300
Kornkråke	t	+	3
Kaie	Tos	++	90
Ravn	o	+	1
Stær	HT S	+++	300
Gråspurv	HtoS	++	75
Bjørkefink	tos	+	2
Bokfink	hToS	+	4
Stillits	\$ o	+	6
Grønnsisik	T S	++	20
Grønnfink	hTOS	++	100
Dompap	TOS	++	12
Gråsisik	tos	+	25
Bergirisk	t s	+	30
Gulspurv	hTOS	+++	55
Sivspurv	hT S	+	2
Snøspurv	\$ t	+	50

Figur 1.

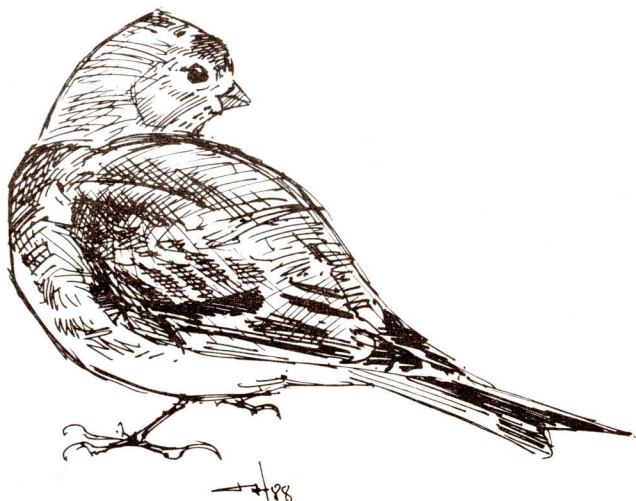
Notater fra fuglelivet på et industriområde

Tom Roger Østerås

Før utbyggingen av Sutterøleiret i Stjørdal, var dette området et av de fineste våtmark- og strandengområde i Trøndelag. I 1976 ble en steinmolo bygd ytterst i bukta, og hele området innenfor ble fylt opp med sjøsand. Området ble etterhvert brukt til forskjellige fabrikker og forretningsbygg, men store deler fortsatt ligger fortsatt ubrukt.

Etter utbyggingen er det blitt dannet to-tre små dammer, som er svært næringsrike og tett bevokst med forskjellige alger og vannplanter. Disse dammene har vist seg å tiltrekke forskjellige interessante fuglearter. Både som rasteplass på trekket, og som hekkeområde er dammene blitt benyttet.

Ellers består Sutterøleiret for det meste av tørre sandflater som er mer eller mindre bevokst med gras og andre blomsterplanter. Her er artsrikdommen mindre, men bl.a. tjeld, sandlo og temmincksnipe finner man her.

Kommentarer til noen arters forekomst på Sutterøleiret:

Gravand *Tadorna tadorna* Arten er sett med unger her, men det er usikkert om reirplassen ligger i området.

Stokkand *Anas platyrhynchos* Flere par hekker i dammene. I 1986 ble 3 ungekull sett.

Snadderand *Anas strepera* Ett par ble sett 19/5-1984, i en dam som nå er gjenfylt.

Skjeand *Anas clypeata* Arten observeres årlig i lite antall.

Tjeld *Haematopus ostralegus* Flere par hekker årlig.

Sandlo *Charadrius hiaticula* Flere par hekker årlig.

Dverglo *Charadrius dubius* Ett par gjorde hekkforsøk i 1985, men forlot reiret sannsynligvis pga. forstyrrelser.

Heilo *Pluvialis apricaria* Ses ofte i relativt store flokker hele sommer-halvåret.

Vipe *Vanellus vanellus* Hekker vanlig.

Temmincksnipe *Calidris temminckii* To til fem par hekker årlig. I 1988 ble 3 reir funnet.

Brushane *Philomachus pugnax* Finnes hele sommerhalvåret, spesielt i dammen ved Leca-fabrikken. Over 30 fugler er sett på en gang. Minst 2 reir er funnet. Lavlands hekking er uvanlig i Trøndelag.

Rødstilk *Tringa totanus* Vanlig. Arten hekker sannsynligvis. Et par varslet sterkt i dammen bak Stjørdal trykkeri i 1988.

Gluttsnipe *Tringa nebularia* Ses årlig på vårtrekket.

Skogsnipe *Tringa ochropus* Observeres på vårtrekket hvert år.

Grønnstilk *Tringa glareola* Observeres på vårtrekket hvert år.

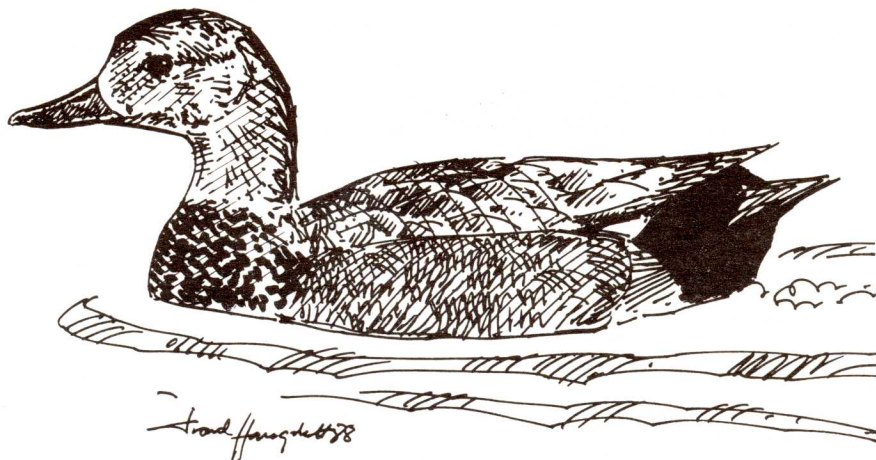
Svarthalespove *Limosa limosa* Ett ind. sett 2/5-1987. Fire ind. sett flyvende over 18/6-1988.

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago* Vanlig, spesielt i september-oktober.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* Ett ind. i dammen ved Leca 1/10-1988.

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* Ett ind. fanget og ringmerket i dammen ved Leca 9/10-1984.

Fiskemåke *Larus canus* Arten hekker tallrikt.

Grønn/gråspett *Picus sp.* Ett ind. sett 22/8-1987.

Sanglerke *Alauda arvensis* Hekker vanlig.

Lappiplerke *Anthus cervinus* Ett ind. sett ved dammen bak Stjørdal trykkeri 10/5-1988. Dette er første funn for Stjørdal.

Gulerle *Motacilla flava* Ses vanlig hele sommeren. Arten hekker sannsynlig hvert år. Kun et reirfunn fra 1982 foreligger. Lavlandshekking av gulerle er uvanlig i Trøndelag. Dette er beskrevet en gang tidligere av Haugskott i TN Supplement 1-88.

Tornirisk *Carduelis cannabina* En hann sett 25/5-1988. Dette er første funn for Stjørdal.

Berggirisk *Carduelis flavirostris* Blir sett gjennom hele sommerhalvåret. Ett reirfunn fra 1982 foreligger.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus* Flere par hekker sannsynligvis hvert år.

Som man her kan se, behøver ikke slike industriområder være helt livløse hva fuglelivet angår. Det er absolutt verdt å ta en tur innom Sutterøleiret hvis man er på fugletur og passerer gjennom Stjørdal. Det er alltid spennende å se på brushaneleiken og temmincksnipas fluktspill.

Til slutt vil jeg rette en takk til Ole Mangnus Laugtug, Per Inge Værnesbranden, Ingar Jostein Øien, m.fl. for supplerende opplysninger.

Tom Roger Østerås, Ringbanen 7, 7500 Stjørdal.

Steinkjer lokallag

NOF/NT's nyeste tilskudd

Steinkjer lokallag så dagens lys ved konstituerende møte den 21/4-1988. Det må nevnes at det ble gjort et forsøk noen uker i forveien, hvor bl.a. Per Inge Værnesbranden og Morten Stokke velvillig stilte opp som representanter fra fylkesforeningen. En stor takk til dere!

Etter en relativt knirkefri start, med 13 oppmøtte ved konstituerende møte, ble styret valgt (noe som bestandig er et problem). Etter litt fram og tilbake endte det opp med et interimstyre, bestående av: Per Ivar Nicolaysen (formann), Bjørn Kinderås (sekretær), Arve Lerhagen (kasserer), Are M. Brenna og Odd A. Graabræk (vara-representanter).

Så begynte problemene å melde seg. Hva nå? Etter et raskt styre-møte, ble det bestemt å forsøke å starte aktivitetene med en ekskursjon til et fjæreområde noen kilometer vest for Steinkjer. Datoen ble bestemt til 1. mai, fremmøtet var også relativt godt. Ikke bare var fremmøtet godt blant medlemmene, men det var det også blant våre fjærkleddede medskapninger. Vi fikk se et godt utvalg av trekkende vade- og andefugler.

Medlemsmøter var også noe vi måtte tenke på, vi kastet oss ut i det med å skaffe et egnet lokale. Etter noen telefoner endte det opp med at vi fikk låne feltstasjonen ved Snåsavannet fra Universitetet i Trondheim. Etter en times lytting til opptak av fuglelyder med med kaffe attåt, bars det ut i felt i området rundt feltstasjonen. Desverre var vi litt uheldige med været da det regnet og blåste litt, så vi havnet snart tilbake på feltstasjonen for en ny runde med kaffe og fugleprat. Etter møtet ble det enighet om å satse på å få låne feltstasjonen flere ganger. Det ble tatt kontakt med UNIT/zoologisk institutt, ikke lenge etter kom det svart på hvitt. Avtalen var inngått, stasjonen kunne lånes så fremt det ikke kolliderte med universitetets egne opplegg. En stor takk til Kjell Ofstad ved zool. inst. for hans velvilje!

Etter en vellykket vårsesong gledet vi oss til å ta fatt på høsten. Det ble ikke avholdt ekskursjoner i høstsesongen, men derimot fikk vi avholdt fire medlemsmøter med varierende oppmøte. Det ble også oppstartet et innføringskurs i ornitologi for de yngste medlemmene, dette vil vi også fortsette med utover vinteren -89.

Hva som skjer utover våren -89 er ikke godt å si, men vi håper at medlemstallet skal øke, pr. i dag er det 25. Videre at vi klarer å motivere våre medlemmer til å dra ut i felt og oppleve fuglene i sitt rette element. Vi i styret håper også på å kunne samarbeide med Stjørdal lokallag, selv om det er noen mil i mellom oss. Som fuglekikkere er det uten tvil et felles mål vi i Nord-Trøndelag har, det er relativt hyppige turer til Tautra. Et godt treffpunkt for fugleinteresserte fra fjærn og nær! Hilsen fra

Steinkjer Fugleforening, Postboks 92, 7701 Steinkjer.

Prosjekt bestandsstatus hos dobbeltbekkasin

Mål: Prosjektet har fire hovedmålsetninger:

1) Kartlegge utbredelsen til dobbeltbekkasinen i Norge (og Sverige). Bl.a. ved forbedring av de allerede eksisterende atlaskart.

2) Habitattilknytning: Ønsker å finne ut hvilke habitatkrav arten har, ved å undersøke jordbunnforhold og næringtilgang på utvalgte spillplasser.

3) Bestandstørrelse: Ønsker å skaffe oss opplysninger om størrelsen av den norske bestanden gjennom tellinger på utvalgte spillplasser i 1989 og 1990. Vil også samle inn data som allerede eksisterer om kjente spillplasser.

4) Bestandsutvikling: Vil prøve å få en oversikt over bestandsutviklingen ved å telle opp antall fugl på leiker hvor man allerede har opplysninger fra tidligere år, for å få en indikasjon på bestandsutvikling og som grunnlag for senere tellinger.

Prosjektet er basert på samarbeide med NOF-avdelinger og andre personer med kjennskap til arten i de aktuelle fylkene (Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland, Hedmark, Buskerud, og Hordaland). Vi samarbeider også med Jacob Høglund, Universitetet i Uppsala som bearbeider bestandsdata for Sverige.

Metoder: Innsamlingen av spillplass-data kan deles i to:

1) Samling av opplysninger om kjente spillplasser. Så nøyaktige opplysninger om i) lokalisering ii) tidspunkt for observasjonen og iii) antall spillende fugl er ønskelig. Alle opplysninger er av interesse! Undersøkelsene på Dovre har vist at dobbeltbekkasinens oppholdsteder på dagtid er sjelden langt fra spillplassene, så opplysninger om fugl observert på dagtid i hekketida (medio mai- ultimo juli) er også en god indikasjon på om fuglene hekker i området. Opptellinger på allerede kjente leiker er ønskelig i feltsesongen 1989. Dersom det foreligger opplysninger om antall spillende fugl fra tidligere bør opptellinger på disse spillplassene prioriteres.

2) Leting etter nye leiker i utvalgte områder. Våre erfaringer fra Dovre viser at spillplassene kan ligge tett (ca. 1 km fra hverandre) i "gode" områder, slik at selv om man kjenner til noen leiker i et område skulle det være mulig å finne flere ved systematisk leting. Letingen foregår best ved at flere personer går manngard med ca. 100 meters mellomrom i gunstige områder (bakkemyrer like over tregrensa) mellom 22.00 og 03.00 på natta i perioden 20 mai til 15 juni. Dette er den tida på døgnet og året hvor spillaktiviteten er mest intens og det skulle da være mulig å høre spillet på 100-200 meters avstand i stille vær. Områder hvor man kjenner til andre spillplasser samt områder hvor dobbeltbekkasinen er observert på dagtid bør i første omgang prioriteres ved leting etter nye spillplasser.

Habitatilknytning: Basert på opplysninger om spillplasser planlegger vi så en rundreise i august 1989 der vi ønsker å besøke utvalgte spillplasser for å kartlegge næringstilgang og jordbunnforhold. Lokaliseringen av leikene vil også bli sammenlignet med geologiske kart for å se hvordan artens utbredelse samsvarer med utbredelsen av rike bergarter/jordtyper.

Altså: De som har enten nye eller gamle informasjoner å bidra med bør sende inn disse enten til NOF eller prosjektleder. For nærmere opplysninger angående framgangsmåten se registreringsskjema som vist på de neste sidene. Se forøvrig under opprop.

RETTLEDNING TIL UTFYLLING AV SKJEMAET:

GENERELT:

Skjemaet fylles ut så nøyaktig som mulig. Dersom du undersøker en leik i år, benyttes følgende metodikk for å bestemme leikens størrelse: Besøk spillplassene i perioden 25. mai-15. juni. Tell opp antall oppskremte fugl ved å gå over spillplassen mellom kl. 22.30 og 02.30.

Dersom du sitter inne med opplysninger fra tidligere år er disse også av stor interesse selv om opplysningene ikke er så nøyaktige. Før derfor også disse opp på skjemaet, selv om dato klokkeslett o.l. mangler.

Hver spillplass (leik) har sitt eget skjema.

UTFYLLING AV DE ENKELTE POSTENE:

Lokalitet: Her skrives navnet på lokaliteten hvor spillplassen befinner seg. Det er en fordel om navn som kan finnes igjen på kart av M711 serien ("UTM-kart" 1:50 000) benyttes.

Kommune: Navnet på kommunen spillplassen befinner seg i.

Fylke: Navnet på fylket spillplassen befinner seg i.

UTM-referanse: Spillplassens lokalisering angis til nærmeste 100 m etter metoden som er beskrevet nederst på kart av M711 serien.

Dato: Datoen som er før midnatt benyttes. Dersom dato mangler for eldre observasjoner kan ca. dato benyttes.

År: Dersom nøyaktig årstall for eldre opplysninger mangler kan ca. årstall benyttes.

Start kl: Tidspunktet da observasjonene på spillplassen begynte.

Stopp kl: Tidspunktet da observasjonene på spillplassen ble avsluttet.

Metode: Metoden som ble benyttet for å avgjøre antall fugl på leiken angis her med følgende koder:

- 1: Antall fugl oppskremt ved å gå over spillplassen mellom kl. 22.30 og 02.30.
- 2: Antall fugl sett/hørt uten å skremme dem opp.
- 3: Grovt anslag over antall fugl ut fra besøk tidligere år.
- 4: Annet. Angi dette i merknadsrubrikken.

Antall fuql: Antall fugl observert på spillplassen.

Nøyaktighet: Nøyaktighet i antall observerte fugl angis her med følgende koder:

- 1: "nøyaktig".
- 2: ± 5%.
- 3: ± 10%.
- 4: ± 20%.
- 5: ± 50%.

Merknader: Andre ting av interesse angis her.

Lokalitet:		Kommune:		Fylke:		UTM-referanse:					
Dato:	År:	Start kl.:	Stopp kl.:	Metode:	Antall fugl:	Nøyaktighet	Merknader:	Navn:	Adresse:	Observatør(er):	Telefon:

FOTOHJØRNET

Til tross for at TN har en dårlig trykk på bildene (for å spare penger), så ble forrige bilde akseptabelt bra. De som har tråk-
ket langs sjøen vinterstid hadde nok ingen problemer med å
kjenne igjen arten. Vi er vel enige om at dette er en plump
og liten and? Den nokså "grå" drakten med lyse kinn antyder
vel at det er en ungfugl eller en hunn vi har foran oss. Som
nevnt før er det fargene, profilen, størrelsen og det hvite
kinnet som forteller oss at det må ha vært ei havelle hunn i
vinterdrakt som fløy inn i fotohjørnet forrige gang. Som antyd-
et er havella en meget vanlig fugl hos oss om vinteren. Kanskje
er det hannen vi lettest legger merke til med sin lange stjert
og fantasifulle hvite og brune drakt (vinterstid). Hannens
vårkåte sang er også en fryd for vinterleie ornitologer! Havella
er blant de artene som har stor forskjell mellom sommer- og
vinterdrakt. Grovt sett er de lyse (hvite/gråbrune) vinterstid,
mens sommerdrakten er mørkt sjokobrun. Dessuten får vi huske
at det er ofte store forskjeller i drakten fra fugl til fugl.
det er spesielt lett å se dette vinterstid blant hunnfuglene.
Hvis du har lyst er det lett å observere havella om våren ved
steder som f.eks. Tautra og Gaulosen, ellers kan den ses hvor-
somhelst langs sjøen vinterstid.
Mesteren bak havellebildet forrige gang var Frode Falkenberg.

ØRS

Hvilken art er dette? Svar kommer neste gang.

TN INFORMERER

Ny database. For tiden arbeides det med en ny database over medlemmene i NOF/ST og NT, samt over abonnentene. Dette fører til at det blir lett for foreningene å sende ut purringer, dessuten bør det bli lettere å ajourføre basen. Systemet ventes å være i funksjon fra høsten 1989. Vi vil derfor allerede nå be våre lesere om å huske på å sjekke adresseetiketten når de mottar TN nr. 3/89. Er det den minste feil, så nøl ikke! Benytt postens gratis kort for adresseendringer. De som merker at TN ikke lenger kommer og som vet at de har betalt, bes også gi oss beskjed! For adresser se side 2 på omslaget.

Manusfrist. Også til nr. 3/89 må vi ha en frist for innsending av manus. Den er satt til 21. august. Som før kan de som vil enten levere manus håndskrevet, skrevet på maskin eller skrevet på WP tekstbehandling, på diskett (3,5" eller 5 1/4") som kan brukes på IBM.

Dobbelbekkasin-prosjektet trenger hjelp fra deg som kjenner til leiker i Trøndelag. Prosjektet blir organisert fra NINA i Trondheim, mens NOF har fått tilbud om å delta. Prosjektets mål er i første omgang å kartlegge den norske bestanden for å kunne si noe om bestandsutviklingen. Alle opplysninger behandles seriøst og konfidensielt. Dersom du selv kan foreta tellinger av fugler på lek (best i perioden 25/5 til 15/6) kan en viss godtgjørelse påregnes. Vær vennlig ta kontakt med NOF for avtale. Angivelse av lokaliteter er også ønskelig for de som ikke selv har tid til å dra ut.

Ø. Størkersen Tlf. 07/592260. P.G. Thingstad Tlf. 07/59 2274.
Adresse: Zool. Avd. Vitenskapsmuseet, 7004 Trondheim.

Atlas for hekkefuglenes utbredelse i Sør-Trøndelag. De som ennå ikke har sikret seg et eksemplar av denne rapporten har nå sjansen igjen. Et lite restparti har dukket opp og er å få så lenge lageret rekker. Ta kontakt med enten miljøvernadv. hos fylkesmannen i ST (07/51 08 11) eller Øystein R. Størkersen (07/59 22 60).

LRSK/Sør-Trøndelag minner igjen om at alle observasjoner, gamle som nye, skal heretter sendes Trøndersk Natur c/o LRSK/ST, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim. Husk at observasjoner fra perioden 1971 til 1987 må være i hende snarest for å bli med i den nye samler rapporten. Observasjoner fra 1988 må sendes inn nå for å bli med i rapporten som skal på trykk i nr. 3 eller nr. 4/89. Takk!

Alle årganger av Trøndersk Natur til salgs

Har vi dessverre ikke lenger! Men oversikten under viser hva vi fortsatt har på lager.

Nr. 1-1973 utgått   Nr. 1-1974
Nr. 2-1973 utgått   Nr. 2-1974
Nr. 3-1973   Nr. 3/4-1974 utgått
Nr. 4-1973   Nr. 1-1977

Nr. 1,2,3,4 1978 til og med 1985.

Nr. 1-1986 utgått   Nr. 1-1987   Nr. 1-1988
Nr. 2-1986   Nr. 2-1987 utgått   Nr. 2-1988
Nr. 3-1986   Nr. 3-1987   Nr. 3-1988
Nr. 4-1986   Nr. 4-1987   Nr. 4-1988 utgått

Prisen er kr. 5 pr. stk.

Trøndersk Natur Supplement:

- Nr. 1-1979: Ornitologiske undersøkelser i Berglia, Nesådalen og Sandålegda, Grong kommune, 1978. Av Kjell A. Furunes.
- Nr. 2-1979: Fuglelivet på Steinkjermyra i Snåsa og i områdene omkring. Av Torgeir Nygård.
- Nr. 3-1979: Fuglelivet i Tromsdalen og Borgsåsen-området, Verdal og Levanger kommuner. 1979. Av Knut Krogstad.
- Nr. 1-1980: Atlas-prosjektet i Trøndelag, situasjonsrapport pr. 10.2.1980. Av Per G. Thingstad og Odd Rygh.
- Nr. 1-1982: Ornitologiske registreringer i Gaulosen, Melhus og Trondheim kommuner, 1975-1981. Av Svein-H. Lorentsen og Georg Bangjord.
- Nr. 2-1982: Fuglefaunaen i Nord-Trøndelag fra 1970 til og med 1980. Rapport fra LRSK/ Nord-Trøndelag. Av Per G. Thingstad, Øyvind Spjøtvold og Geir E. Vie.
- Nr. 1-1983: Ornitologiske registreringer i Grilstadfjæra, Trondheim. Av Svein-H. Lorentsen og Georg Bangjord.
- Nr. 1-1984: Ornitologisk rapport fra Leangenbukta, Trondheim 1965 - 1982. Av Øystein R. Størkersen
- Nr. 1-1988: Ornitologisk rapport fra Rinnleiret og områdene ved Verdalselvas utløp, Levanger og Verdal kommuner, 1988. Av Trond Haugskott

Pris pr. supplement er kr. 5., untatt nr. 1-1988 kr. 10.-

Bestilling til TN, Postboks 1719 Rosenborg, 7001 Trondheim. Betaling skjer ved regning, porto tilkommer.

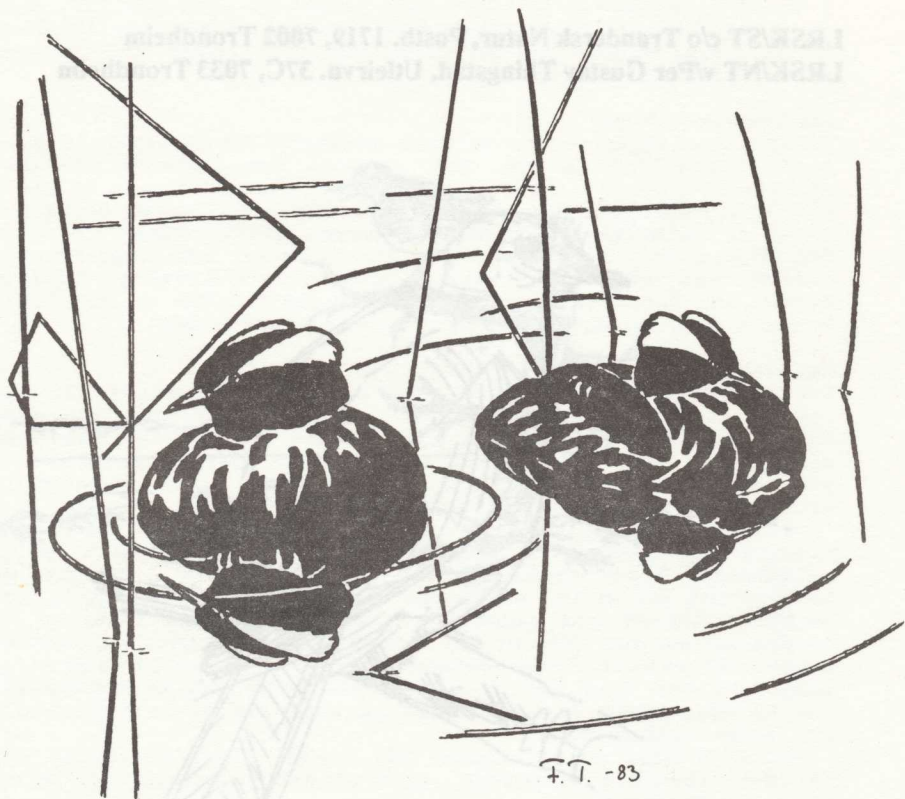
FUGLEVAKTA

NOF's døgnavakt-telefon

090 - 29 500

Som noen av dere vet har NOF nå egen mobiltelefon, som folk kan ringe til dersom de ser noe mistenkelig ute i felten. Det være seg forstyrrelser ved hekkeplasser, f.eks. med henblikk på ulovlig innsamling av egg eller unger, eller ødeleggelser av biotopen.

Vakta opererer over hele landet og telefoner mottas døgnet rundt. Ser du noe mistenkelig, nøl ikke, ring inn!!

Send inn observasjoner av alle **TYRKERDUER** du ser i løpet av 1989!

Som et ledd i opprustningen av LRSK's arbeid i trøndelagsfylkene vil vi ha en såkalt årsart. Meningen er å kartlegge situasjonen for en art som vi har sparsomt med opplysninger om.

Tyrkerdua er første art ut. På 70-tallet fantes arten i de fleste tettsteder i Trøndelag, mens på 80-tallet synes den å ha forsvunnet. Derfor: Noter alle tyrkerduer du måtte se i år. Hekkefunn eller mistanke om hekking er av spesiell interesse. Både negative (fravær av arten der den fantes før) og positive observasjoner, med antall, dato, sted (gjerne gatenavn) sendes h.h.v. til:

LRSK/ST c/o Trøndersk Natur, Postb. 1719, 7002 Trondheim
LRSK/NT v/Per Gustav Thingstad, Utleirvn. 37C, 7033 Trondheim

FUGLE- LÆREREN

MUNKEN TREKKER
FRA NV-AFRIKA OM
VÅREN. HANNENE DRAR
FØRST FOR Å FINNE
TERRITORIER FOR
HUNNENE KOMMER.

HANNENS
FYLDIGE OG
VAKRE SANG
KAN DU HØRE
MANGE STEDER
I TRØNDELAG.
OFTEST I FRODIG
LØVSKOG.

HUNNEN OG UNGFUGLENE
HAR BRUN HETTE. HANNEN
HAR HELT SVART HETTE.

DE FLESTE MUNKER DRAR
SØROVER OM VINTEREN, MEN
NOEN FÅ KAN OVERVINTRE
HOS OSS.

HAR DU
HATT EN
MUNK PÅ
FORINGS-
PLASTEN
DIN?
DEN SPISER
GJERNE
FRUKT OM
VINTEREN.

FUGLE- LÆREREN

GJØKEN KAN
LEGGJE OPPTIL 25
EGG PR. SEONG.
DE LEGGER OFTE
EGGENE TIL EN
BESTEMT ART.

PREFJELLET
LEGGJE GJØKEN
OFTE EGG I REIKET
TIL HEIPIPLERKA.
MEN OGSÅ
GJERDESHETTEN
KAN FÅ
BESØK!

HEIPIPLERKA FÅREN
TØFF JOBB MED Å TØRE
OPP GJØKUNGEN.

GJØKEGGET ER HARDT SKALL.
DET TÅLER DERFOR Å
BLI SLUPPET NED
I HULROM.

GJØKEN
SER UT SOM
EN RANFUGL
I FLUKTEN.
DEN HOBBER
DERFOR
OFTE AV
ANDRE
FUGLER.

Innhold

- 64 Asbjørn Folvik: Vikanbukta.
70 Tom Roger Østerås: Notater fra fuglelivet på et
industriområde.
73 Steinkjer lokallag, NOF/NT's nyeste tilskudd.
74 Prosjekt bestandsstatus for dobbeltbekkasin.
78 Fotohjørnet.
79 TN informerer.
81 Fuglevakta.
82 Opprop: Tyrkerduer.
83 Fuglelæreren.

Tegninger dette nummer:

Trond Haugskott: side 63, 65, 67, 70, 72, 75, 82.

Frode Thomassen: side 81.